

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Програма навчальної практики
та методичні рекомендації
до її проходження
для студентів 1 курсу напряму підготовки
6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2012

Затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних систем і технологій
Протокол № 2 від 04.10.2011 р.

Укладачі: Пушкар О. І.
Андрющенко Т. Ю.
Оленич М. М.
Сібілев К. С.

П78 Програма навчальної практики та методичні рекомендації до її проходження для студентів 1 курсу напряму підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа" всіх форм навчання / укл. Пушкар О. І., Андрющенко Т. Ю., Оленич М. М. та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 36 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної практики та її зміст за розділами й темами, вміщено плани занять, рекомендації щодо закріплення знань та систему оцінювання студентів. Визначено обсяги знань, які повинен опанувати студент у результаті проходження навчальної практики.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа" всіх форм навчання.

Загальні положення щодо проходження навчальної практики

Навчальну практику проходять студенти напряму підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа" усіх форм навчання на початку першого семестру і є методологічною і методичною основою для введення їх у курс навчання у вищому навчальному закладі та має на меті полегшення та підвищення ефективності подальшого опанування ними предметної області за напрямом підготовки, організації навчального процесу, а також отримання практичних навичок самостійного опрацювання навчального матеріалу.

Програму навчальної практики розроблено відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки бакалавра. Враховано рекомендації положень щодо кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Мета практики полягає у формуванні та розширенні здатності до навчання у вищій школі, креативного мислення та вміння самостійного пошуку навчальної та наукової інформації.

Місце навчальної практики в структурі ООП бакалавра. Навчальна практика здійснюється на першому робочому тижні першого семестру та передбачає оволодіння базовими навичками роботи з навчальними матеріалами університету та комп'ютерною технікою.

Протягом практики повинна бути сформована низка **компетенцій студентів**, основною з яких є організаційно-когнітивна, яка передбачає вміння студента організувати власне навчання в університеті на базі залучення сучасних форм організації навчального процесу та самостійної роботи над завданнями.

У результаті засвоєння матеріалу практики студент повинен:

Знати:

основні положення Болонського процесу, кредитно-трансфертної системи залікових кредитів;

основні положення Кодексу Університету;

напрями та структуру самоврядування в університеті;

структуру організації навчального процесу;

головні засади дистанційного навчання;

загальну архітектоніку навчального плану і навчального процесу напряму підготовки;

методичні підходи, прийоми та методи організації навчання в університеті та самоорганізації діяльності студента.

Уміти:

самостійно знаходити потрібну навчальну, методичну та наукову літературу з заданої тематики (дисципліни);

самостійно організовувати власний навчальний процес (розподіляти час самостійної роботи);

ефективно організовувати навчальну діяльність;

виконувати аналіз складних систем;

ефективно використовувати існуючі інформаційні ресурси.

Володіти: навичками інтерактивного спілкування.

Завдання навчальної практики полягає у такому:

надання студентам необхідного уявлення щодо предметної області спеціальності, системи знань та характеру діяльності майбутнього фахівця в галузі видавничої справи та мультимедійних електронних видань;

викладення студентам знань про структуру навчального процесу, необхідних теоретичних основ, методичних підходів, прийомів, методів і практичних навичок щодо організації навчання в університеті і самоорганізації діяльності студента;

формування у студентів комплексу знань та вмінь, які допоможуть їм в майбутньому здійснювати діяльність пошукового і творчого характеру в процесі навчання;

вивчення можливостей і одержання первинних практичних навичок (користувальницький рівень) у використанні комп'ютерної техніки і технології для отримання навчальних матеріалів університету;

освоєння студентами необхідного інструментарію методів, які можуть бути застосовані в процесі вивчення складних систем – економічних, інформаційних, поліграфічних, тощо;

формування у студентів навичок ефективної роботи з джерелами інформації.

Отже, **основною метою навчальної практики** з навчальної дисципліни "Університетська освіта" є надання можливості формування первинних компетенцій студентів напряму підготовки "Видавничо-поліграфічна справа".

У результаті проходження навчальної практики, студенти отримають такі практичні **компетенції**:

планування та організація власного навчання в університеті;

здійснення грамотного пошуку інформації за заданою тематикою;
виконання на основі зібраної інформації аналітичних оглядів;
формулювання теми, проблеми та мети дослідницької роботи;
оформлення результатів досліджень у вигляді електронних документів заданої структури та форматування.

Навчальна практика з дисципліни "Університетська освіта" є методологічною та методичною основою для швидкої та ефективної інтеграції студентів у навчальний процес університету. Отримані в рамках цієї дисципліни навички розуміння основ навчального процесу у вищому навчальному закладі є запорукою ефективної роботи з навчальними матеріалами, джерелами інформації та фундаментом інтенсифікації процесу самоосвіти фахівця.

Структура програми навчальної практики представлена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура програми навчальної практики

Навчальна дисципліна: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 1	Шифр та назва галузі знань: 0515 "Видавничо-поліграфічна справа"	Нормативна. Рік підготовки: 1. Семестр: 1
Загальна кількість годин: 36	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа"	Лекції – 6 годин. Лабораторні заняття - 6 годин. Практичні заняття: 24 години
Кількість днів викладення навчальної дисципліни: 4. Навчальних годин: 36	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: підсумковий контроль

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

У результаті проходження навчальної практики та вивчення дисципліни "Університетська освіта" студент повинен **знати**:

основні положення Болонського процесу, кредитно-трансфертної системи залікових кредитів;

основні положення Кодексу Університету;
напрями та структуру самоврядування в університеті;
структуру організації навчального процесу;
головні засади дистанційного навчання;
основні поняття, зв'язані з діяльністю фахівця в області видавничої справи;
види поліграфічної продукції (друкованої і електронної);
призначення базових технічних засобів і технологій для створення поліграфічної продукції
правила здійснення грамотного пошуку інформації за заданою тематикою;
технологію виконання на основі зібраної інформації аналітичних оглядів;
методику формулювання теми, проблеми та мети дослідницької роботи;
правила оформлення результатів досліджень у вигляді електронних документів заданої структури та форматування;
технологію створення найпростіших мультимедійних презентацій отриманих результатів;
основи практичного використання базових комп'ютерних пристроїв введення-виведення інформації;
інструментарій побудови простих мультимедійних продуктів з використанням графічних зображень, аудіо- та відеоряду;
особливості створення статичних веб-сайтів з використанням автоматизованої технології HTML-розмітки;
правила виконання захисту та впровадження проектних результатів дослідницької роботи;

ВМІТИ:

самостійно організовувати власний навчальний процес (розподіляти час самостійної роботи);
ефективно організовувати навчальну діяльність;
виконувати аналіз складних систем;
здійснювати пошук інформації за заданою тематикою;
виконувати на основі зібраної інформації аналітичні огляди;
ефективно використовувати існуючі інформаційні ресурси;
готувати есе за заданою тематикою;

створювати прості мультимедійні презентації отриманих результатів;
використовувати комп'ютерні пристрої введення-виведення інформації;
створювати статичні веб-сайти з використанням технології HTML-розмітки;

здійснювати захист проектних результатів дослідницької роботи;
володіти прийомами ділового професійного спілкування і термінологією.

2. Тематичний та календарний план навчальної практики

З самого початку проходження практики з дисципліни кожен студент повинен ознайомитись як з програмою практики і формами організації навчання, так і з структурою, змістом та обсягом кожної з її навчальних тем, а також з усіма видами контролю.

Навчальний процес згідно з програмою навчальної практики "Університетська освіта" здійснюється у таких формах: лекційні та практичні заняття; робота студентів над індивідуальним навчально-дослідницьким завданням; контрольні заходи.

Розподіл навчального часу за формами навчання та видами занять виконується відповідно до робочого навчального плану практики (табл. 2).

Таблиця 2

**Структура залікового кредиту навчальної практики з дисципліни
"Університетська освіта"**

Теми	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	індивідуальну роботу
1	2	3	4	5
День 1 Змістовний модуль 1. Організація навчального процесу в Харківському національному економічному університеті Відповідальний за навчальні заходи: деканат факультету Економічної інформатики ХНЕУ				

1	2	3	4	5
Тема 1. Головні засади організації навчального процесу в університеті	1	3	–	–
Тема 2. Особливості здійснення навчального процесу у вищому навчальному закладі	1	3	–	–
День 2				
Тематичний модуль 2. Методичне забезпечення навчального процесу в Харківському національному економічному університеті Відповідальний за навчальні заходи: бібліотека ХНЕУ, центр оцінки креативності ХНЕУ				
Тема 3. Структура та особливості роботи бібліотеки університету	0,25	1	1,5	–
Тема 4. Інформаційний центр Європейського Союзу та Центр інноваційних знань Світового банку в Україні	0,25	2	1,5	–
Тема 5. Оцінка рівня креативності студентів	0,5	1		–
День 3				
Тематичний модуль 3. Особливості здійснення процесу навчання в університеті за обраним фахом Відповідальний за навчальні заходи: кафедра комп'ютерних систем та технологій ХНЕУ				
Тема 6. Структура навчального плану напряму підготовки	1	4	–	–
Тема 7. Формування компетенцій до отримання знань у вищому навчальному закладі	1	4	–	–
День 4				
Тематичний модуль 4. Особливості навчання з використанням новітніх інформаційних технологій Відповідальний за навчальні заходи: кафедра комп'ютерних систем та технологій ХНЕУ				
Тема 8. Основні положення дистанційного навчання	0,5	3	1,5	–
Тема 9. Особливості побудови електронного персонального навчального простору з використанням мультимедійних дидактичних навчальних комплексів	0,5	3	1,5	–

3. Зміст навчальної практики з дисципліни

"Університетська освіта" за модулями та темами

Тема 1. Головні засади організації навчального процесу в університеті

Освітнє середовище України, інтеграція України у світові освітні процеси, основні положення Болонської декларації, головні засади кредитно-трансфертної системи залікових кредитів. Форми навчальної роботи. Система оцінювання знань (за національною шкалою, шкалою ЄКТС, шкалою ХНЕУ), поточний, проміжний та підсумковий контроль знань. Компетентісний підхід у навчанні.

Тема 2. Особливості здійснення навчального процесу у вищому навчальному закладі

Поділ навчального процесу на семестри та навчальні модулі. Підпорядкованість забезпечуючих та випускаючих кафедр, деканату та факультету в загальній структурі університету. Види занять та способи здійснення контролю. Аудиторна та самостійна робота студентів. Контроль відвідування студентами занять. Звітність навчальної групи. Розподіл відповідальних викладачів за навчальними групами (знайомство та спілкування з кураторами).

Тема 3. Структура та особливості роботи бібліотеки університету

Призначення та структура бібліотечних фондів. Відділи та служби бібліотеки. Розташування абонементів та читальних залів факультетів. Режими роботи та правила користування бібліотекою. Особливості обліку бібліотечних фондів. Інформаційна система бібліотеки та єдиний електронний каталог видань. База даних документів на електронних носіях. Особливості пошуку та замовлення необхідної літератури.

Тема 4. Інформаційний центр Європейського Союзу та Центр інноваційних знань Світового банку в Україні

Призначення та мета функціонування інформаційного центру Європейського Союзу. Інформаційні послуги та режим роботи інформаційного центру. Призначення центру інноваційних знань Світового банку в Україні. Огляд групи Світового Банку. Світовий Банк і його економічні дослідження. Можливості роботи з електронними ресурсами. Режим роботи центру інноваційних знань Світового банку.

Тема 5. Оцінка рівня креативності студентів

Тестування студентів на рівень IQ.

Тема 6. Структура навчального плану спеціальності

Поняття про навчальний план. Нормативна та варіативна частина навчального плану. Цикли дисциплін. Індивідуальний навчальний план студента. Кроки формування варіативної складової навчального плану. Модуль практичної підготовки. Форми державної атестації випускників.

Наукова діяльність студентів. Організація участі в олімпіадах, конкурсах наукових робіт, публікації статей, тез, доповідей.

Тема 7. Формування компетенцій до отримання знань у вищому навчальному закладі

Поняття компетенцій та особливості їх формування в процесі навчання. Критичне мислення як запорука вдалого засвоєння знань. Техніка підготовки до аудиторних (лекційних, практичних, лабораторних, семінарських) занять. Особливості позааудиторної роботи студентів. Техніка проведення наукових досліджень, написання курсових робіт, есе. Особливості донесення результатів наукових досліджень до аудиторії.

Тема 8. Основні положення дистанційного навчання

Призначення, переваги та недоліки дистанційного навчання. Форми поєднання дистанційного та аудиторного навчання. Бібліотеки документів, тестування. Засоби інтерактивного спілкування у системах дистанційного навчання. Організація взаємодії студент–викладач, студент–студент та ін. Проблеми ідентифікації та безпеки у системах дистанційного навчання. Інтернет-енциклопедії. Відеоконференції, семінари засобами Інтернет.

Тема 9. Особливості побудови електронного персонального навчального простору з використанням мультимедійних дидактичних навчальних комплексів

Призначення електронних дидактичних систем у процесі підтримки підготовки фахівців. Концептуальна модель структури навчального простору дисципліни. Підтримка навчального процесу за допомогою використання персональних навчальних систем (мультимедійних дидактичних комплексів). Принципи побудови та особливості використання мультимедійних дидактичних навчальних комплексів у процесі підготовки фахівців.

4. Методичні рекомендації щодо проходження навчальної практики з дисципліни "Університетська освіта"

Необхідність отримання базових знань у сфері здійснення ефективної навчальної діяльності у вищому навчальному закладі та специфіки напряму підготовки "Видавничо-поліграфічна справа" обумовлює харак-

тер роботи студентів під час проходження навчальної практики з дисципліни "Університетська освіта". Опанування теоретичного та практичного матеріалу студентами має забезпечувати отримання базових компетенцій стосовно подальшого навчання в університеті за напрямом "Видавничо-поліграфічна справа".

Враховуючи зазначений характер та специфіку навчальної практики дані методичні рекомендації містять загальні положення, які дозволяють студенту отримати узагальнене уявлення про зміст навчальної практики та запланувати виконання її завдань відповідно до методичних вимог.

Крім того, із зазначених позицій опис кожного з завдань, що викладені у даних методичних рекомендаціях, передбачає (окрім дидактичного аналізу та визначення відповідних елементів роботи студента) таку загальну технологію виконання:

вивчення основних питань теоретичного матеріалу відповідно до тематики;

оформлення звіту (у формі есе студента) з проходження навчальної практики;

здача виконаних завдань для перевірки викладачеві.

Виконання завдань для проходження навчальної практики з навчальної дисципліни "Вступ до фаху" **оцінюватиметься за такими критеріями:**

повнота урахування вимог до виконання завдання;

логічність опанованого матеріалу;

наявність та повнота розгляду ключових понять предметної області завдання;

наявність та обґрунтованість підсумкових висновків;

ілюстрування опрацьованого матеріалу наведенням (студентом) власних прикладів.

Для зручності студентів отримувати зворотний зв'язок з викладачем щодо перевірки завдань, отримання об'єктивної оцінки діяльності студента та надання додаткових пояснень за тематикою завдань навчальної практики передбачено два способи. По-перше, зазначені матеріали можуть бути передані викладачеві безпосередньо у друкованому вигляді. По-друге, зазначені матеріали можуть бути передані викладачеві опосередковано – за допомогою електронної пошти.

Змістовний модуль 1. Організація навчального процесу в Харківському національному економічному університеті

Навчальна тема № 1

Головні засади організації навчального процесу в університеті

Мета роботи – ознайомлення з принциповими положеннями організації навчального процесу в університеті.

Дане заняття забезпечує напруцювання таких **умінь**:

розрізняти види навчальних занять в університеті;

враховувати особливості здійснення освітнього процесу в університеті для ефективно організації навчальної діяльності студента.

Зазначені вміння надають можливість вирішення таких **задач**:

здійснення ефективного планування власної освітньої діяльності та вільного часу студента;

обґрунтування вибору власної програми навчання з урахуванням діючих норм та правил.

Хід роботи:

1. Ознайомлення з місією та основними завданнями Харківського національного економічного університету.

Харківський національний економічний університет згідно з власною місією має стратегічне завдання – створити систему організації навчального процесу в університеті відповідно до світових, загальноєвропейських вимог та стандартів у сфері вищої освіти.

Основними принципами організації навчального процесу є:

інтеграція навчальної й науково-дослідної роботи;

максимальне врахування вимог національного та світового ринків праці;

удосконалення системи організації самостійної роботи студентів та наповнення цієї роботи якісно новим змістом;

запровадження системи діагностики знань, що відповідає європейським вимогам і забезпечує повноцінну реалізацію її основних функцій, передусім, мотивуючої та контролюючої;

забезпечення прозорості навчального процесу в найширшому розумінні її суті, підвищення інформованості студентів з питань освітньої діяльності;

упровадження заходів інституціонального характеру: перехід на європейські кредити, розробка інформаційних пакетів, введення шкали оцінювання знань за шкалою ECTS тощо.

Основним нормативним документом університету, що визначає організацію навчального процесу за певним напрямом підготовки, спеціальністю та освітньо-кваліфікаційним рівнем, є навчальний план.

Навчальний план містить графік та план навчального процесу, який визначає перелік, обсяг і послідовність вивчення нормативних та вибіркового навчальних дисциплін, рекомендовані види й терміни проведення практик, аудиторне навчальне навантаження, обсяг часу на самостійну роботу, форми проведення семестрового контролю, державної атестації.

Індивідуальний навчальний план студента є робочим навчальним документом, який формується на основі обраних студентом вибіркового дисциплін навчального плану.

2. Аналіз особливостей здійснення навчальної діяльності в університеті.

Навчальний процес в університеті здійснюється в таких формах: навчальні заняття, самостійна робота студентів, практична підготовка, контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять є: лекції, практичні, семінарські, лабораторні та індивідуальні заняття, усі види практик і консультацій та інші форми й види навчальної та науково-дослідницької діяльності студентів.

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів на підставі виконаних самостійно завдань.

Практичне заняття – організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння й навички їх практичного застосування шляхом виконання практичних завдань.

Лабораторне заняття – організаційна форма навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача проводять експерименти чи досліді в навчальних лабораторіях з використанням відповідного устаткування, комп'ютерної техніки.

Самостійна робота студента – форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання студент виконує під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Контроль успішності студента здійснюється у формі поточного, модульного, семестрового та підсумкового контролю (державної атестації). За рішенням адміністрації університету може здійснюватися також незалежне оцінювання знань студентів у вигляді ректорських контрольних робіт та контрольних зрізів.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять, усіх видів практик і має на меті перевірку засвоєння студентами навчальної дисципліни.

Модульний контроль – оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу залікових модулів. Модульний контроль проводиться у вигляді письмових модульних робіт. Графік проведення модульних робіт з дисциплін кожної кафедри складає деканат факультету й доводить до відома студентів.

Підсумковий бал семестру – це арифметична сума балів, отриманих студентом протягом семестру за всі види роботи з дисципліни (поточний, модульний контроль, самостійна робота). Підсумковий бал семестру виставляє викладач на підсумковому занятті.

3. Вивчення правил організації учбової роботи студента.

Відвідування студентами всіх видів навчальних занять в університеті є обов'язковим. Допускається вільне відвідування студентами занять у разі оформлення ними індивідуального графіку. Студент, якому надано індивідуальний графік, повинен виконати модульні роботи, передбачені робочими навчальними програмами, та скласти письмові іспити, передбачені робочими навчальними планами, згідно з розкладом деканату.

Відрахування студента за академічну неуспішність здійснюється у випадках невиконання студентом навчального плану, не зарахованих до 1 лютого результатів семестрового контролю з трьох навчальних дисциплін, не зарахованих до 1 вересня результатів семестрового контролю хоча б з однієї навчальної дисципліни.

Відрахування за порушення навчальної дисципліни здійснюється, якщо студент пропустив протягом семестру більш ніж 32 академічні години без поважних причин.

Студент може взяти перерву в навчанні (академічну відпустку, повторний курс) згідно з порядком надання академічної відпустки та повторного курсу, зазначеним у Положенні про академічні відпустки та повторне навчання у вищих закладах освіти від 06.06.96 р. № 191.

4. Використовуючи інформацію, отриману в результаті виконання пунктів 1 – 3, провести групове обговорення основних засад організації навчального процесу в університеті.

Навчальна тема № 2

Особливості здійснення навчального процесу у вищому навчальному закладі

Мета роботи – ознайомлення з особливостями здійснення навчального процесу в університеті.

Дане заняття забезпечує напрацювання таких **умінь**:
розрізняти види систем оцінювання навчальної діяльності;
враховувати особливості розрахунку навчального навантаження студента для планування власної освітньої діяльності.

Зазначені вміння надають можливість вирішення таких **задач**:
здійснення розрахунку власного результату навчання відповідно до різних систем оцінювання;

обґрунтування вибору власної програми навчання з урахуванням планового навчального навантаження студента.

Хід роботи:

1. *Ознайомлення з особливостями кредитно-модульної системи навчання.*

Організація навчального процесу в університеті ґрунтується на основних ідеях, сформульованих Болонською декларацією та іншими документами Болонського процесу. Відповідно до цього в університеті передбачено функціонування кредитно-модульної системи організації навчального процесу, Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS).

Мета впровадження кредитно-модульної системи в університеті – підвищення якості освіти й забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників університету.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульної організації навчального процесу та використання кредитів ECTS для обліку навчального навантаження студентів і результатів освітньої діяльності.

Модуль – логічно завершена частина теоретичного й практичного матеріалу дисципліни. Розподіл навчального матеріалу на модулі з кожної дисципліни здійснює викладач.

Європейська кредитна трансферна система (ECTS) – система, створена для забезпечення єдиної міждержавної процедури оцінювання навчання. Вона базується на трьох ключових елементах: на інформації про навчальні програми й здобутки студентів, на взаємній угоді між закладами-партнерами та студентом і на використанні кредитів ECTS. Ці три ключові елементи приводяться в дію через використання трьох основних документів: інформаційного пакета, форми заяви (навчального контракту) та переліку оцінок дисциплін.

2. Аналіз сутності та правил застосування кредитів ECTS.

Кредит ECTS – це одиниця виміру навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння певного модуля. Кредити враховують усі види навчальної роботи, у т. ч. самостійну, і забезпечують уніфікований підхід до визначення трудомісткості освітньої діяльності студента.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.10.2004 р. "Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу" ціна кредиту ECTS складає 36 академічних годин. Нормативна кількість залікових одиниць на один навчальний рік – 60 кредитів ECTS.

Інформаційний пакет ECTS – документ, який містить загальну інформацію про університет та відповідний факультет (інститут), про кваліфікацію, яку отримує випускник, відомості про навчальний графік та види навчальних занять, повний перелік пропонованих нормативних та вибіркових навчальних дисциплін, їх анотацію, методики й технології викладання, вимоги до контролю тощо.

Семестрова оцінка з дисципліни – це оцінка за 12-бальною шкалою, яку виставляє провідний викладач (лектор) на підставі підсумкового балу семестру, результатів ректорських робіт та письмового іспиту (якщо його передбачено робочим навчальним планом), а також балів,

нарахованих студентів за активну участь у науково-дослідницькій роботі. У разі проведення письмового іспиту частка його в семестровій оцінці складає 60 %.

При переведенні семестрової оцінки з дисципліни в оцінку за національною шкалою викладач використовує таку шкалу (табл. 3).

Таблиця 3

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Відсоток студентів, які мають наведену оцінку
		Оцінка	Пояснення	
12 – 11	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	10
10		B	Відмінно (вище середнього рівня з кількома помилками)	25
9 – 7	Добре	C	Добре (в загальному правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	30
6	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	25
5 – 4		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	10
3	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	–
2 – 1		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	–

3. Вивчення правил розподілу навчального навантаження студента.

Трудомісткість навчальної роботи студентів обчислюється в кредитах ECTS. Обліковими одиницями навчального часу студента також є академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс.

Академічна година – мінімальна облікова одиниця, яка є основою для планування та обліку таких видів занять, як лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття тощо. Тривалість академічної години становить 45 хв. Дві академічні години утворюють пару академічних годин (так звана пара). Тривалість пари без перерви – 80 хв.

Навчальний день – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 10 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 54 академічних годин (1,5 кредиту ECTS).

Навчальний семестр – складова навчального часу, що закінчується семестровим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом.

Навчальний курс – завершений період навчання студента протягом навчального року. Тривалість перебування студента на навчальному курсі включає час навчальних семестрів, семестрового контролю та канікул. Сумарна тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 8 тижнів.

Початок і закінчення навчання студента на конкретному курсі оформляються відповідними розпорядженнями деканів.

4. Використовуючи інформацію, отриману в результаті виконання пунктів 1 – 3, провести групове обговорення особливостей здійснення навчального процесу в університеті.

Змістовний модуль 2. Методичне забезпечення навчального процесу в Харківському національному економічному університеті

Навчальна тема № 3

Структура та особливості роботи бібліотеки університету

Мета роботи – ознайомлення зі структурою та особливостями роботи бібліотеки університету.

Дане заняття забезпечує напрацювання таких **умінь**:
розрізняти цільове призначення структурних підрозділів бібліотеки університету;

враховувати особливості роботи автоматизованої системи бібліотеки при здійсненні необхідної науково-методичної літератури.

Указані вміння надають можливість вирішення таких **задач**: здійснення ефективного пошуку науково-методичних видань; обґрунтування вибору необхідної навчальної літератури для планування власної програми навчання за обраним фахом.

Хід роботи:

1. Ознайомлення зі структурою бібліотеки ХНЕУ.

Бібліотека ХНЕУ розміщується на 5-ти поверхах науково-бібліотечного корпусу (з 3-го до 7-го поверху). До послуг читачів відкрито 12 читальних залів, 13 книгосховищ, 12 абонементів наукової та навчальної літератури, серед яких: абонементи та читальні зали факультетів, читальна зала періодичних видань; абонементи та читальні зали за спеціальним спрямуванням – професорсько-викладацького складу, аспірантів, міжгалузевого інституту підвищення кваліфікації (МІПК), іноземних студентів, літератури іноземними мовами, художньої літератури; зала каталогів, у якій централізовано зосереджений весь довідково-пошуковий апарат бібліотеки, що включає електронний каталог і традиційні варіанти каталогів на карткових носіях – систематичний та алфавітний.

Бібліотека має в своєму розпорядженні сучасний фонд економічної літератури, а також літератури за різними напрямками, відповідно до потреб навчального процесу.

2. Вивчення особливостей автоматизованої інформаційної системи бібліотеки ХНЕУ.

У бібліотеці працює автоматизована бібліотечно-інформаційна система – УФД/Бібліотека, що створена на базі сучасних технологій і стандартів обробки і зберігання інформації. Система забезпечує автоматизацію всіх бібліотечних процесів університетської бібліотеки: комплектування бібліотечного фонду; обробка, вибір та перегляд документів; сортування обраних документів за визначеними критеріями, перегляд і друк каталожних карток.

Бібліотечна інформаційна мережа складається з більш ніж сотні комп'ютерів. Автоматизовані всі технологічні процеси у відділах комплектування документів, наукового опрацювання документів і організації каталогів, інформаційно-бібліографічному відділі.

У бібліотеці постійно поновлюються: база даних нових надходжень, база даних статей періодичних видань, база даних дисертацій і авторефератів університету, база даних документів на електронних носіях; праць вчених Харківського національного економічного університету. На сьогодні-

шній день електронний каталог бібліотеки містить більше 3,5 тис. рубрик за основними тематичними розділами: економіка, право, політологія, мовознавство, освіта та ін.

3. Аналіз особливостей автоматизованого пошуку видань за темами.

У залі каталогів і у читальних залах пошук необхідних видань в електронному каталозі на рівні читача здійснюється за такими критеріями: предметна рубрика, автор, назва, шифр, рік видання та інші елементи бібліографічного опису. Отже, необхідну інформацію, про наявність літератури у фондах бібліотеки користувачі можуть отримувати самостійно під час роботи з електронним каталогом. Результати вибору у вигляді списку можна роздрукувати на принтері і оформити замовлення.

У бібліотеці впроваджено технології штрихового кодування літератури і організації електронної видачі, що значно скорочує черги на абонементних та читальних залах, надає можливість оперативно отримувати інформацію про наявність книг на полицях. На сьогодні абонементи і читальні зали працюють у автоматизованому режимі.

У бібліотеці створена картотека книгозабезпеченості в електронному вигляді. За допомогою створеного згідно з навчальними планами тематичного каталогу "Дисципліни" і "Тематико-типологічний план" можливо проводити аналіз забезпеченості дисциплін необхідною літературою.

4. Використовуючи інформацію, отриману в результаті виконання пунктів 1 – 3, провести пошук п'яти наукових видань за обраним фахом та підготувати звіт про проведену роботу.

Навчальна тема № 4

Інформаційний центр Європейського Союзу та Центр інноваційних знань Світового банку в Україні

Мета роботи – ознайомлення з призначенням та особливостями роботи Інформаційного центру Європейського Союзу та Центру інноваційних знань Світового банку в Україні.

Дане заняття забезпечує напрацювання таких **умінь**:

розрізняти цільове призначення Інформаційного центру Європейського Союзу та Центру інноваційних знань Світового банку в Україні;

Указані вміння надають можливість вирішення таких **задач**:

здійснення ефективного пошуку публікацій з питань функціонування ЄС та Світового банку;

обґрунтування вибору необхідної літератури з інформаційних ресурсів Інформаційного центру Європейського Союзу та Центру інноваційних знань Світового банку в Україні для навчання за обраним фахом.

Хід роботи:

1. Вивчення призначення та характеру роботи Інформаційного центру Європейського Союзу.

Інформаційний центр Європейського Союзу діє на базі Харківського національного економічного університету з квітня 2009 р. Метою Центру є поширення інформації про Європейський Союз (ЄС) та його політику серед широкого кола зацікавлених осіб та студентів.

Інформаційний фонд Центру регулярно поповнюється офіційними виданнями інституцій та установ ЄС, на постійній основі отримуються європейські періодичні видання. У фонді наявні численні статистичні дані стосовно різних галузей та напрямів діяльності Євросоюзу. В Центрі представлені електронні варіанти офіційних видань ЄС.

Інформаційні послуги Центру включають:

вільний доступ до матеріалів Центру;

сприяння пошуку через тематичну картотеку видань;

користування електронним каталогом;

надання рекомендацій стосовно інформаційних ресурсів Європейського Союзу та його установ.

В цілому центр виконує такі завдання:

отримання та обробка документів, які видаються та поширюються Офісом офіційних публікацій ЄС;

надання інформації про основні напрями діяльності ЄС, його проекти та програми;

сприяння доступу до електронних мереж та сайтів ЄС.

Інформація стосовно різних аспектів функціонування ЄС надається безпосередньо в Центрі.

2. Ознайомлення з місією та особливостями освітянської діяльності Центру інноваційних знань Світового банку в Україні.

На базі Харківського національного економічного університету функціонує Центр інноваційних знань Світового банку в Україні, який створено для надання громадськості інформації про Групу Світового банку, проекти та програми, що фінансуються Банком, а також широкий спектр досліджень з різноманітних проблем розвитку.

Центр інноваційних знань діє відповідно до політики Світового банку щодо розкриття інформації про свою діяльність та відкритого доступу до документів.

Послуги Центру інноваційних знань Світового банку в Україні безкоштовні. Студенти мають змогу користуватися електронними ресурсами Групи Світового банку та мають доступ до публікацій Банку та інших матеріалів з питань розвитку.

Електронні ресурси Світового банку включають:

показники світового розвитку (World Development Indicators, WDI);

фінансування глобального розвитку (Global Development Finance, GDF);

електронну бібліотеку Світового банку (www.worldbank.org/elibrary, login: khneu, password: khneu);

річний звіт Світового банку (World Development Report).

Інші публікації Світового Банку включають:

публікації з глобальних проблем розвитку, економічної та соціальної політики, боротьби з бідністю;

дослідження за окремими країнами;

економічні дослідження за секторами, які включають макроекономічний аналіз економіки України, аналіз розвитку окремих секторів та висвітлюють інші питання (оцінка рівня бідності тощо);

документи з оцінки впливу проектів Світового Банку на навколишнє середовище.

3. Провести цільовий аналіз публікацій, що надаються Інформаційним центром Європейського Союзу та Центром інноваційних знань Світового банку в Україні.

Навчальна тема № 5

Оцінка рівня креативності студентів

Мета роботи – ознайомлення з роботою лабораторії оцінки рівня креативності й інтелекту ХНЕУ.

Дане заняття забезпечує напрацювання таких **умінь**:

розрізняти особливості предметних знань фахівця та здібностей особистості до креативного мислення;

враховувати вимоги та прийоми креативного мислення при вирішенні задач практичної діяльності.

Зазначені вміння надають можливість вирішення таких **задач**: здійснення ефективного пошуку альтернативних варіантів досягнення поставлених цілей; застосування приймів творчого мислення для вирішення задач практичної діяльності.

Хід роботи:

1. Ознайомлення з метою та характером діяльності лабораторії оцінки рівня креативності й інтелекту ХНЕУ.

Лабораторія оцінки рівня креативності й інтелекту досліджує концептуальні тенденції формування економічної еліти на основі моніторингу компетенцій студентської молоді. Аналіз соціально-психологічного й професійного потенціалу декількох поколінь студентства є основою становлення харизматичного лідера здатного з'єднати в професійній економічній діяльності теоретичні знання, навички, уміння, досвід практичної діяльності й креативне мислення. Відповідність компетенцій професії й посади забезпечує успіх у майбутніх фахівців у галузі економіки. Оцінка інтелектуального потенціалу й розвитку креативних здібностей є основою для пошуку інноваційних рішень у сфері економічних знань.

2. Вивчення поняття та особливостей креативного мислення при вирішенні завдань практичної діяльності.

У сучасних підходах до організації освітньої діяльності проблема креативності займає важливе місце як проблема розвитку особистості в умовах динамічної зміни навколишнього світу. Великий обсяг предметних знань стрімко втрачає свою цінність, так як інформація стає все більш доступною й обсяг її швидко зростає. Тому зміщуються акценти в освіті з засвоєння фактів на оволодіння засобами взаємодії з оточуючим середовищем.

Перехід до освіти, заснованої на компетенціях, також змінив характер вимог до підготовки професійних кадрів; на перший план висувається розвиток творчо активної особистості. Сучасні фахівці повинні бути підготовлені до зіткнення з новими несподіваними професійними завданнями, які вимагають від них нестандартних творчих рішень.

Під креативністю розуміється відносно стійка інтегральна характеристика особистості, що відображає її відкритість новому досвіду, готовність йти на розумний ризик, уміння знаходити оригінальне рішення в

нестандартній ситуації і творче ставлення до дійсності. Таке розуміння сутності креативності дозволяє виділити її структуру, що включає мотиваційний, когнітивно-діяльнісний і творчий компоненти. Специфічними властивостями креативної особистості є оригінальність, спроможність, валідність, адекватність завданню.

Основним засобом вирішення завдання розвитку креативності студента виступає навчально-пізнавальна діяльність як елемент цілісного процесу навчання, що представляє собою цілеспрямовану, систематично організовану, керовану ззовні або самостійно, взаємодію студента з навколишньою дійсністю, результатом якої є оволодіння ним на рівні відтворення або творчості системою наукових знань і способами здійснення професійної діяльності.

3. Використовуючи інформацію, отриману в результаті виконання пунктів 1 – 2, дати відповіді на питання анкети з оцінки рівня креативності студентів.

Змістовний модуль 3. Особливості здійснення процесу навчання в університеті за обраним фахом

Навчальна тема № 6

Структура навчального плану напряму підготовки

Мета роботи – ознайомлення з особливостями здійснення процесу навчання в університеті за обраним фахом.

Дане заняття забезпечує напрацювання таких **умінь**:

розрізняти цільове призначення навчального плану напряму підготовки;

враховувати особливості роботи з навчальним планом напряму підготовки.

Указані вміння надають можливість вирішення таких **задач**:
здійснення ефективного розподілу навчальних годин;
здійснення ефективного розподілу самостійних годин.

Хід роботи:

1. Ознайомлення з навчальним планом – структура та обсяги навчального навантаження студента.

Обсяг дисциплін, що включаються до навчальних планів університету встановлений в академічних годинах і містить у собі:

аудиторну роботу студентів,

самостійну (позааудиторну) роботу студентів.

Навчальне навантаження студентів очної форми навчання становить: 54 години на тиждень.

Документ, у якому вказано перелік всіх навчальних дисциплін спеціальності, їх обсяги в академічних годинах та терміни освоєння студентами, називається навчальним планом спеціальності.

2. Ознайомлення з кредитами, аудиторною та позааудиторною роботою. Вивчення індивідуального навчального плану.

Обсяг освоєних студентом знань та отриманих навичок вимірюється в одиницях витраченого на навчання години. Такою одиницею є кредит, що складає 36 академічних часів. При визначенні кількості кредитів враховуються лекційні, практичні, лабораторні заняття та годин на самостійну роботу студента.

Студент, що набрав протягом семестру необхідну кількість балів, має можливості:

не здавати іспит (залік) і одержати набрану кількість балів як підсумкову оцінку;

здавати іспит (залік) з метою підвищення свого рейтингу за даною дисципліною;

ліквідувати академічну різницю, пов'язану з переходом на інший напрям підготовки або в інший вищий навчальний заклад;

поглиблено вивчити окремі розділи дисциплін, окремі навчальні дисципліни,

використовувати час, відведений на екзаменаційну сесію, для задоволення своїх особистих потреб.

Самостійна робота студентів:

формування й засвоєння змісту конспекту лекцій на базі рекомендованої лектором навчальної літератури;

написання есе;

підготовка до семінарів і лабораторних робіт, їхнє оформлення;

складання анотацій статей з відповідних журналів по галузях знань;

підготовка рецензій на статтю, посібник;

виконання мікродосліджень;

підготовка практичних розробок;

виконання домашніх завдань – вирішення окремих завдань, проведення розрахунків, індивідуальних робіт;

комп'ютерний поточний самоконтроль і контроль успішності на базі електронних тестів.

Самостійна робота студентів за участю викладачів:

поточні консультації;

колоквіум – форма контролю освоєння теоретичного змісту дисциплін;

прийом і розбір домашніх завдань (у години ПЗ);

прийом і захист лабораторних робіт;

виконання курсових робіт (проектів) у рамках дисциплін;

виконання навчально-дослідницької роботи;

проходження й оформлення результатів практик;

виконання випускної кваліфікаційної роботи.

3. Використовуючи інформацію, отриману в результаті виконання пунктів 1 – 2, провести цільовий аналіз навчального плану та самостійної роботи та обговорити у групі.

Навчальна тема № 7

Формування компетенцій до отримання знань у вищому навчальному закладі

Мета роботи – формування компетенцій до отримання знань у вищому навчальному закладі.

Дане заняття забезпечує напрацювання таких **умінь**:

формування компетенцій до отримання знань та навичок у вищому навчальному закладі;

підготовки до аудиторних занять;

написання.

Указані вміння надають можливість вирішення таких **задач**:

успішного навчання у вищому навчальному закладі.

Хід роботи:

1. Ознайомитися з поняттям компетенцій та особливості їх формування в процесі навчання.

Компетенції – це ті вимоги, які пред'являються системою виробництва до потенційного працівника на конкретному робочому місці.

Компетентність – це здатність працівника відповідати вимогам які пред'являються системою виробництва.

Державна політика у галузі змісту вищої освіти спрямована не лише на отримання студентами знань, умінь, навичок, а формування на їх основі ключових компетенцій, які сприятимуть вмінню через спілкування знаходити порозуміння з іншими людьми та бути корисним громаді та суспільству.

Розвиток змісту освіти відбувається за напрямками:

гуманізації;

осучаснення;

стандартизації;

адаптації до нових умов та потреб суспільства.

Якість освіти значною мірою залежить від логіки формування навчальних планів, на основі яких розробляються нові за змістом і педагогічними підходами навчальні програми та підручники.

2. Ознайомлення з технікою підготовки до аудиторних занять.

Для розвитку навичок роботи в аудиторії необхідно:

взяти на себе зобов'язання вчитися,

відповідати за результати навчання кожного курсу;

бути активним учасником всієї аудиторної діяльності.

П'ять необхідних умов для активного навчання в аудиторії:

готуватися до занять;

ставати активним слухачем;

розвивати власну систему записів;

учитися робити ефективні усні презентації;

брати участь в аудиторній і груповій діяльності.

3. Ознайомлення з технікою проведення наукових досліджень, написання курсових робіт, есе. Особливості донесення результатів наукових досліджень до аудиторії.

Курсова робота – це письмова робота, яку виконують на більш високому рівні, і включає в собі реферування як складовий елемент.

Дипломна робота – це випускна кваліфікаційна робота, виконувана як інтеграція знань з різних навчальних дисциплін, що відносяться до заданої досліджуваної проблеми.

Есе студента – це самостійна письмова робота на тему, що запропонована викладачем (тема може бути запропонована й студентом, але обов'язково повинна бути погоджена з викладачем). Мета есе полягає в

розвитку навичок самостійного творчого мислення й письмового викладу власних думок.

Есе повинне містити: чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми. Залежно від специфіки дисципліни, форми есе можуть значно диференціюватися. У деяких випадках це може бути аналіз наявних статистичних даних з досліджуваної проблеми, аналіз матеріалів із засобів масової інформації й використання досліджуваних моделей, докладний розбір запропонованого завдання з розгорнутими думками, підбір і детальний аналіз прикладів, що ілюструють проблему й т. п.

Тема есе не повинна ініціювати виклад лише визначень понять, її мета – спонукати до міркування. Тема есе повинна містити в собі питання, проблему, мотивувати на міркування.

Особливості підготовки та оформлення есе.

Структура есе.

Вступ – суть і обґрунтування вибору даної теми, складається з ряду компонентів, пов'язаних логічно і стилістично.

При роботі над вступом можуть допомогти відповіді на такі питання: "Чи давати визначення термінам, що є в темі есе?", "Чому тема є важливою в даний момент?".

3. Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання.

Ця частина передбачає розвиток аргументації та аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з даних, інших аргументів і позицій з цього питання. В цьому полягає основний зміст есе і це є головна задача. Там, де необхідно, можна використовувати графіки, діаграми і таблиці.

У процесі побудови есе необхідно пам'ятати, що один параграф повинен містити тільки одне твердження і відповідний доказ, підкріплене графічним та ілюстративним матеріалом. Отже, наповнюючи змістом розділи аргументацією (відповідної підзаголовком), необхідно в межах параграфа обмежити себе розглядом однієї головної думки.

4. Висновок – узагальнені й аргументовані висновки по темі з зазначенням області її застосування і т. д. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній час-

тині. Методи, рекомендовані для складання висновку: повторення, ілюстрація, цитата, вражаюче твердження.

Розробка індивідуальних навчально-дослідних завдань

Перелік операцій виконання навчально-дослідних завдань:

Вибір теми.

Первинне ознайомлення з літературою.

Самодіагностика дослідницьких можливостей.

Коригування теми.

Проектування дослідження: розробка наукового апарата.

Проектування дослідження: розробка зразкового плану.

Вивчення й конспектування літератури.

Аналіз літератури.

Написання першої частини.

Написання другої частини.

Розробка "Висновку".

Складання "Списку літератури".

Редагування тексту.

Здача роботи науковому керівникові.

Доробка по зауваженнях наукового керівника.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ).

ІНДЗ виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіку навчального процесу.

ІНДЗ виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентами за годину навчання та придбання практичних навичок їх застосування.

ІНДЗ припускає наявність таких елементів наукового дослідження:
практичної значущості;
комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження;
теоретичного використання передової сучасної методології й наукових розробок;
наявність елементів творчості.

4. Використовуючи інформацію, отриману в результаті виконання пунктів 1 – 3, скласти звіт у вигляді есе на тему, надану викладачем.

Змістовний модуль 4. Особливості навчання з використанням новітніх інформаційних технологій

Навчальна тема № 8

Основні положення дистанційного навчання

Мета роботи – ознайомлення з основними положеннями дистанційного навчання.

Дане заняття забезпечує напрацювання таких **умінь**:

розрізняти форми поєднання дистанційного та аудиторного навчання;

розрізняти засоби інтерактивного спілкування у системах дистанційного навчання.

Указані вміння надають можливість вирішення таких **задач**:

здійснювати ідентифікацію у системах дистанційного навчання;

здійснювати взаємодію студент-викладач, студент-студент та ін.

Хід роботи:

1. Ознайомитися з призначенням, перевагами та недоліками дистанційного навчання.

Дистанційне навчання – нова організація освітнього процесу, що ґрунтується на використанні традиційних методів навчання, та нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також ґрунтується на принципах самостійного навчання. Дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, здобувати освіту. Процес навчання може відбуватися будь-де і будь-коли, єдина умова – доступ до мережі Інтернет.

Дистанційне навчання – сукупність таких заходів:

засоби надання навчального матеріалу студенту;

засоби контролю успішності студента;

засоби консультації студента програмою-викладачем;

засоби інтерактивної співпраці викладача і студента;

можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

Переваги дистанційного навчання:

гнучкість – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки та здібностей студентів;

актуальність;

зручність;

модульність – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми;

можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації;

інтерактивність – активне спілкування між студентами групи і викладачем.

Недоліки дистанційного навчання:

забезпечення умов контролю й об'єктивність оцінки знань студентів або слухачів курсів через мережу Інтернет;

відсутність особистого контакту викладача зі студентом;

не всі студенти мають технічну можливість для дистанційного навчання;

не всюди можна підключитися до мережі Інтернет;

відсутні або дуже дорогі прикладні комп'ютерні програми, необхідні для підтримки інформаційних ресурсів.

2. Вивчення організації взаємодії студент–викладач, студент–студент та ін.

Індивідуальний підхід до кожного студента формується з праці викладача. Викладач дистанційної форми виступає у ролі помічника або наставника. Крім індивідуальної роботи, в системах дистанційного навчання організовується робота у невеликих групах. Робота у групах може мати вплив на гарне засвоєння навчального матеріалу.

Найбільш популярним є навчання за програмами, що мають професійне спрямування. Тобто студенти отримують тільки ті знання і навички, які є необхідними для виконання їхньої роботи. При цьому основна увага в процесі навчання приділяється практичному застосуванню отриманих знань і розгляду реальних прикладів.

Можна виділити такі види взаємодії в дистанційному навчанні:

1) взаємодія викладач–студент;

2) взаємодія студент–студент;

3) дискусійний форум;

4) навчання у співпраці;

5) звітування та домашні завдання.

Взаємодія викладач–студент характеризується встановленням безпосереднього контакту викладача й студентів. Пріоритет надається запитально-відповідальній формі з елементами діалогу, прямого звернення до студентів, намагання встановити зворотний зв'язок, з'ясуванню викладачем того, що залишилося незрозумілим для студентів та з яких причин. У дистанційному навчанні педагогічна взаємодія полягає у пос-

туповому послабленні безпосередньої допомоги з боку викладача, в наростаючому сприянні розвитку їхньої самостійності.

Взаємодія викладача зі студентами здійснюється в формах:
індивідуальне листування зі студентами по електронній пошті;
розповсюдження інформаційних матеріалів та листування з усією віртуальною навчальною групою;
консультаційна допомога та проведення контрольних заходів.

3. Використовуючи інформацію, отриману в результаті виконання пунктів 1 – 2, обговорити принципи дистанційного навчання та скласти звіт.

Навчальна тема № 9

Особливості побудови електронного персонального навчального простору з використанням мультимедійних дидактичних навчальних комплексів

Мета роботи – ознайомлення з особливостями здійснення процесу навчання в університеті за обраним фахом.

Дане заняття забезпечує напрацювання таких **умінь**:
враховувати електронні дидактичні системи в процесі підтримки підготовки фахівців;
враховувати в навчальному процесі персональні навчальні системи (мультимедійні дидактичні комплекси).

Указані вміння надають можливість вирішення таких **задач**:
використання мультимедійних дидактичних навчальних комплексів у процесі підготовки фахівців.

Хід роботи:

1. Ознайомлення з призначенням електронних дидактичних систем у процесі підтримки підготовки фахівців.

До основних задач електронних дидактичних систем можна віднести:
надання освітніх послуг студентам та слухачам;
накопичення формалізованих знань, їх збереження та використання у обсязі освітньо-професійних програм напрямів навчання;
забезпечення доступності учасникам навчального процесу з будь-яких форм навчання, будь-де і у будь-який час.

створення умов для використання сучасних інформаційних технологій та педагогічних інновацій у навчальному процесі;

удосконалення системи управління в навчальній діяльності за рахунок інформатизації на основі Інтернет-технологій у єдине інформаційне науково-освітнє середовище.

Дидактична система – це організований об'єкт, за допомогою якого викладач здійснює управління процесом передачі і засвоєння студентами системи знань.

Робота електронних дидактичних систем у процесі підтримки підготовки фахівців та їх використання здійснюється за допомогою програмного комплексу MOODLE.

MOODLE – web-орієнтована система, яка функціонує в мережі Інтернет у вигляді web-сайта в межах освітнього порталу.

2. Підтримка навчального процесу за допомогою використання персональних навчальних систем (мультимедійних дидактичних комплексів).

Персональні навчальні системи – це певна, чітко визначена сукупність навчально-методичних документів, що становлять модель освітнього процесу.

Персональні навчальні системи дисципліни використовуються для забезпечення цілісності навчального процесу з певної дисципліни в єдності цілей навчання, змісту, дидактичного процесу й організаційних форм навчання. Можна сказати, що персональні навчальні системи становлять комплекс у повному розумінні цього слова – сукупність різних засобів навчання, що складають одне ціле. Персональні навчальні системи зазвичай складається з двох частин: матеріали з планування вивчення дисципліни та матеріали з організації і проведення навчального процесу.

Матеріали з планування вивчення дисципліни включають робочу програму, теми і плани лекцій, плани практичних, семінарських і лабораторних занять, завдання для самостійної роботи, тести контролю знань, питання до іспиту і тематику курсових.

Матеріали з організації і проведення навчального процесу включають методичні матеріали, підручники або тексти лекцій, методичні матеріали до практичних, семінарських і лабораторних занять, до самостійної роботи, до роботи з тестами, щодо підготовки до іспитів, а також з виконання і захисту курсових робіт.

1. Використовуючи інформацію, отриману в результаті виконання пунктів 1 – 2, провести аналіз електронних дидактичних систем. Обговорити персональні навчальні системи за дисциплінами та скласти звіт.

Рекомендована література

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : навч-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / М. В. Афанасьєв, А. Б. Гончаров; за редакцією проф. Афанасьєва М. В. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 410с.
2. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : навч-метод. посібн. / М. В. Афанасьєв, О. Б. Плоха. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 320 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес. / Кремень В. Г. та ін. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
4. Інтеграція вищої економічної освіти у Європейський освітній простір. Тематичний збірник нормативно-правових документів / укл. Афанасьєв М. В. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 144 с.
5. Ніколаєнко С. Розвиток студентського самоврядування – важливий чинник забезпечення якості вищої освіти / С. Ніколаєнко // Освіта України. – № 34–35 (823), 2007 рік.
6. Ніколаєнко С. Якість вищої освіти в Україні: погляд у майбутнє / С. Ніколаєнко // Вища школа. Науково-практичне видання. – № 2, 2006. – С.3–23
7. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців / укл. М. В. Афанасьєв ; наук. кер. докт. екон. наук, проф. В. С. Пономаренко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 244 с.
8. Пономаренко В. С. Збірник навчальних програм освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" за напрямом "Економіка і підприємництво" / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 560 с. – Кн.1, 2.
9. Пономаренко В. С. Збірник нормативно-правових актів діяльності університету : практич. посібн. / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 468 с.
10. Пономаренко В. Економічний університет – концептуальні засади розвитку / В. Пономаренко // Новий колегіум. – № 3, 2006 р. – С.3–16.
11. Пономаренко В. С. Нариси з історії Харківського національного економічного університету : монографія / В. С. Пономаренко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 328 с.
12. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III. [Електронний ресерс] – Режим доступу : www.rada.gov.ua

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Програма навчальної практики
та методичні рекомендації
до її проходження
для студентів 1 курсу напряму підготовки
6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа"
всіх форм навчання**

Укладачі: **Пушкар Олександр Іванович**
Андрющенко Тетяна Юріївна
Оленич Мирослава Миколаївна та ін.

Відповідальний за випуск **Пушкар О. І.**

Редактор **Пушкар І. П.**

Коректор **Бриль В. О.**

План 2012 р. Поз. № 365.

Підп. до друку Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,25. Обл.-вид. арк. 2,81. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник — видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*

**Програма навчальної практики
та методичні рекомендації
до її проходження
для студентів 1 курсу напряму підготовки
6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа"
всіх форм навчання**